

Statens revisionsverks berättelse till riksdagen om tillsynen över partifinansieringen 2021

STATENS REVISIONSVERKS
BERÄTTELSE TILL RIKSDAGEN

B 5/2022 RD

Statens revisionsverks berättelse till riksdagen
om tillsynen över partifinansieringen
2021

B 5/2022 rd

Till riksdagen

Statens revisionsverk har övervakat iakttagandet av partilagens (10/1969) bestämmelser om bidrag och användning av statsunderstöd samt uppgörande och inlämnande av redovisningar.

Härmed lämnar Statens revisionsverk den årliga berättelse om tillsyn över partifinansieringen som avses i 9 e § 4 mom. i partilagen. Perioden för de granskningar som ingår i tillsynen varierar från organisation till organisation.

Helsingfors den 23 februari 2022

Jaakko Eskola
direktör

Klaus Krokfors
ledande redovisningsrevisor

Information om publikationen

L 1796-9549

ISSN 1796-9549 (häft)

ISSN 1796-9654 (pdf)

urn:nbn:vtv-B52022rd

<http://urn.fi/urn:nbn:vtv-B52022rd>

Dnr D/19/04.02.06/2022

Punamusta Oy
Helsingfors 2022

Innehåll

Huvudsakligt innehåll	7
1 Tillämplig lagstiftning vid tillsynen över partifinansieringen	11
1.1 Redovisningsskyldiga enligt partilagen och uppgifter som ska lämnas till revisionsverket	12
2 Statens revisionsverks tillsyn över partifinansieringen	19
2.1 Revisionsverkets åtgärder i tillsynen över partifinansieringen	21
2.2 Granskningsmål och tillämpade kriterier 2021	22
2.3 Begränsningar i tillsynen	23
3 Redovisning av partifinansiering och redovisningsåtgärder	25
3.1 Tillsynsobjektens bokförings- och bokslutsförfaranden	26
3.2 Tillsynsobjektens revisionsberättelser	27
3.3 Inlämnande av tillsynsobjektens bokslutsuppgifter samt uppgifter om kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen	29
3.4 Aktuella redovisningar och komplettering av dem	30
3.5 Iakttagande av begränsningarna i fråga om bidrag	41
4 Förfarandena för överföring och användning av statsunderstöd	45
Bilaga: Granskningar av partifinansieringen 2021	49

Huvudsakligt innehåll

I partilagen föreskrivs förpliktande bestämmelser som gäller partier och partiföreningar och främjar öppenhet i finansieringen. Syftet med bestämmelserna är att öka öppenheten i partifinansieringen.

Statens revisionsverk övervakar hur partilagens bestämmelser om bidrag, redovisning av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjer samt utarbetande och inlämnande av anknytande handlingar iakttas i tillsynsobjektens verksamhet. Från och med 2016 utövar revisionsverket också tillsyn över det statsunderstöd som avses i partilagen.

Tillsynsobjekten, det vill säga partier, föreningar som avses i understödsbeslutet samt partinära sammanslutningar, har redovisat sina fastställda bokslut för 2020 i det elektroniska redovisningsregistret för partifinansiering.

I redovisningsregistret har med aktuella redovisningar 2011–2021 redovisats totalt 37,5 miljoner euro bidragsprestationer till partier, partiföreningar och partinära sammanslutningar.

År 2021 uppgick de redovisade bidragsprestationerna till sammanlagt omkring 3,6 miljoner euro. Tillsynsobjekten kan göra aktuella redovisningar även om stöd från tidigare år, och under 2021 anmäldes cirka 0,7 miljoner euro i tillägg till föregående år. En ansenlig del av kompletteringarna är en följd av de granskningar av partifinansiering som revisionsverket gjort.

År 2021 granskade Statens revisionsverk partifinansieringen i 52 distriktsorganisationer, som fått statsunderstöd. En del av granskningarna gjordes som lokala granskningar och en del med elektroniska hjälpmedel.

Utifrån granskningarna kan det konstateras att de aktuella redovisningarna av partifinansieringen till väsentlig del är korrekta efter kompletteringarna och till väsentlig del ger riktiga uppgifter om de bidrag tillsynsobjekten fått.

Vid granskningarna upptäcktes flera fall där bidragstagaren inte hade lämnat aktuella redovisningar av alla erhållna bidrag. I likhet med de tidigare granskningarna observerades också att en tillförlitlig helhetsbild av partifinansieringen inte kan fås genom att enbart reda ut inkomstfinansieringen och intäkterna enligt bokslutet. Granskade partier och övriga sammanslutningar har många bokföringshändelser som betraktats som genomgångsposter. Det har dock varit relevant att utreda posternas innehåll utifrån det som avses med bidrag i partilagen.

Vid granskningarna 2021 observerades stödprestationer som stred mot begränsningarna enligt 8 b § i partilagen i en distriktsorganisation, då distriktsorganisationen hade tagit emot bidrag från samkommunen och fått över 30 000 euro av samma givare under ett kalenderår. Distriktsorganisationen returnerade bidraget från samkommunen under granskningen och gjorde en aktuell redovisning av den mottagna prestationen på över 30 000 euro. I övrigt framkom inga sådana stödprestationer som avses i 8 b § i partilagen.

Revisionsverket har tidigare rekommenderat att en sådan aktuell redovisning som avses i partilagen skulle göras även av kandidatavgifter, riksdagsledamotsavgifter och s.k. reklamkostnader, eftersom dessa inte har undantagits från bidragsbegreppet i partilagen. Av granskningen framgick att av den finansiering som distriktsorganisationerna tagit emot, har aktuella redovisningar enligt bestämmelserna i partilagen inte till alla delar gjorts. Revisionsverket rekommenderar fortsättningsvis att aktuella redovisningar enligt partilagen skulle göras av kandidatavgifter och riksdagsledamotavgifter. En del av distriktsorganisationerna har dessutom betalat kandidaternas valreklam och fakturerat kandidaterna för dessa reklamkostnader. Denna så kallade genomfakturering av reklamkostnader har inte i partilagen utslutits från bidragsbegreppet, så i fortsättningen ska man göra aktuella redovisningar av dem.

Bokföringen för sammanslutningarna som tillsynen gäller har i regel skötts på ändamålsenligt sätt så att revisionsverket utifrån den har kunnat kontrollera om bestämmelserna i partilagen följs.

I likhet med tidigare år upptäcktes en del brister i revisionsberättelserna som lämnats av tillsynsobjektens revisorer. Revisorerna har inte alltid inkluderat uttalanden enligt 9 c § i partilagen i sina revisionsberättelser. Revisorernas rapportering har förbättrats de senaste åren, men uttalandena i revisionsberättelserna har inte alltid varit tillräckliga och entydiga.

Av revisionsberättelserna framgår inte för vilken tid revisorn har säkerställt att distriktsorganisationen de facto har iakttagit partilagens bestämmelser och villkoren i understödsbeslutet i användningen av statsunderstödet och i rapporterna om dess användning. Detsamma gäller revisorns rapportering om huruvida distriktsorganisationen har iakttagit partilagens bestämmelser om bidrag och begränsningar i fråga om bidraget samt om redovisning av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen.

I tillsynen över statsunderstöd har revisionsverket utrett redovisningsförfarandet hos de redovisningsskyldiga mottagarna av understöd och vid behov begärt rättelse av redovisningar eller tilläggsuppgifter om förfarandet. Revisionsverkets promemorior om granskningarna av partifinansieringen innehåller observationer om brister i handlingarna och om förfarandet för statsunderstöd.

I granskningarna av partifinansieringen har man fäst uppmärksamhet även vid tolkningsfrågor i understödsvillkoren och brister i avtalsförfarandena gällande statsunderstöd och vid att begreppet bidrag borde förtydligas. I granskningarna har det också rekommenderats att avtalen ingås årligen för att informationen i avtalet ska vara aktuell.

I tillsynen över statsunderstödsredovisningarna har man återigen observerat att de bidrag partierna överfört till distriktsorganisationerna ofta har avvikit från de belopp som bidragstagarna har anmält som mottagna i sina egna, reviderade statsunderstödsredovisningar. De berörda har uppmanats använda mer exakta och enhetliga förfaranden, och efter korrigeringar stämmer partiernas och distriktsorganisationernas statsunderstödsredovisningar för 2020 överens. Förfarandena och ansvarsfördelningen mellan distriktsorganisationen och dess parti har också förklarats i andra bokslutshandlingar, till exempel när partiet är arbetsgivare för distriktsorganisationens verksamhetsledare eller betalar distriktsorganisationens utgifter för denne.

Statsunderstödet för politisk verksamhet ökades med cirka 6,1 miljoner euro 2020. Av understödet på sammanlagt 35,5 miljoner euro användes 5,2 miljoner euro inte, utan detta belopp överfördes till följande år. Avgifterna för förtroendevalda uppgick till över 6,5 miljoner euro 2020.

Statsrådet har tillsatt en parlamentarisk valarbetsgrupp för mandatperioden 20.2.2020–31.5.2021. Syftet med arbetsgruppen är att utreda behoven att utveckla vallagen, partilagen och valfinansieringslagen samt vid behov lagstiftningen som gäller annan politisk verksamhet och göra nödvändiga förändringsförslag. Arbetsgruppens mandatperiod förlängdes till den 31 december 2021.

1 Tillämplig lagstiftning vid tillsynen över partifinansieringen

I partilagen (10/1969 med ändringar) har det för partier och partiföreningar föreskrivits förpliktande bestämmelser om öppenhet i finansieringen. Det uppskattas att större öppenhet i partifinansieringen än tidigare ökar förtroendet för den politiska verksamheten och därmed också ökar valdeltagandet. Målet är också att förebygga korruption och otillbörliga bindningar som påverkar partiernas verksamhet.

Partilagen innehåller bestämmelser om bidrag till partier, partiföreningar och partinära sammanslutningar. Som bidrag räknas enligt lagen i princip alla prestationer i pengar, varor och tjänster och andra motsvarande prestationer. Endast vissa i lagen uttryckligen nämnda prestationer är inte bidrag och omfattas således inte av regleringen.

Regleringen i partilagen gäller också för partinära sammanslutningar. Med partinära sammanslutning avses en sammanslutning eller stiftelse (eller dess fond) som partiet med sammanslutningens eller stiftelsens samtycke anmäler till Statens revisionsverk som sin partinära sammanslutning.

Partilagen innehåller också bestämmelser om begränsningar av mottagande av bidrag. Ett parti, en partiförening och en partinära sammanslutning får inte från en och samma givare ta emot bidrag till ett värde som överstiger 30 000 euro per kalenderår. Denna begränsning gäller dock inte bidrag till partiet eller en partiförening från en partinära sammanslutning. Det är dessutom förbjudet att ta emot bidrag från vissa offentligrättsliga samfund samt att ta emot utländska bidrag och sådana bidrag där bidragsgivaren inte kan klarläggas.

Partier, partiföreningar och partinära sammanslutningar har i partilagen föreskrivits skyldighet att till Statens revisionsverk redovisa erhållna bidrag till ett värde av minst 1 500 euro och deras givare. Uppgifterna i dessa så kallade aktuella redovisningar offentliggörs i registret över redovisning av partifinansiering som revisionsverket förvaltar i det allmänna datanätet. Registrets informationssystem har börjat förnyas.

Partierna och de i understödsbeslutet nämnda föreningarna ska specificera kostnaderna för och finansieringen av sina valkampanjer. Av ett bidrag på minst 1 500 euro ska dessutom bidragsbeloppet och bidragsgivaren nämnas separat. Uppgifterna sparas i registret över redovisning av partifinansiering och är tillgängliga för allmänheten. De första specifikationerna av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjer skulle inlämnas till revisionsverket tillsammans med bokslutsuppgifterna för 2011.

Enligt partilagen räknas i regel alla prestationer som erhållits i pengar, varor och tjänster eller på annat sätt som bidrag.

Revisionsverket fullgör sin tillsynsuppgift självständigt och oavhängigt enligt sin granskningsplan.

Genom bestämmelsen om ändring av partilagen (683/2010) förnyades också regleringen av tillsynen över partierna. Denna tillsyn har efter reformen utövats av Statens revisionsverk, justitieministeriet och revisorerna i berörda sammanslutningar och stiftelser.

Uppgifterna om extern finansiering samt transaktioner som gäller valkampanjen är enligt bestämmelserna i bokföringslagen och partilagen en del av det upprättade bokslutet. Samtidigt är de föremål för revision enligt revisionslagen. Enligt lagen ska revisorerna uttala sig om de erforderliga uppgifternas riktighet i revisionsberättelserna för partiet, distriktsorganisationerna och sammanslutningarna som får understöd. Revisorn för en partinära sammanslutning ska ta ställning till riktigheten i specifikationen av de erhållna bidragen.

Statens revisionsverk fullgör sin tillsynsuppgift självständigt och oavhängigt i enlighet med verkets granskningsplan. Revisionsverket övervakar iakttagandet av partilagens bestämmelser om bidrag, specifikation av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjer samt utarbetande och inlämnande av anknytande handlingar.

Justitieministeriet har övervakat iakttagandet av partilagen till den del tillsynen inte ankommer på Statens revisionsverk. Med stöd av partilagen ansvarade justitieministeriet t.o.m. 2015 för den tillsynsuppgift som ankommer på statsunderstödsmyndigheten för partistödet. Genom en lagändring (1688/2015) överfördes tillsynen över statsunderstöd till partier, dvs. partistödet, från justitieministeriet till revisionsverket den 1 januari 2016.

Partilagen innehåller en bestämmelse om återkrav av partistöd. Från och med ingången av 2016 fattas besluten om återkrav av Statens revisionsverk.

1.1 Redovisningsskyldiga enligt partilagen och uppgifter som ska lämnas till revisionsverket

Partilagen innehåller bestämmelser om inlämnande av olika uppgifter till Statens revisionsverk. Figur 1 åskådliggör de olika aktörernas ansvar att lämna in uppgifter.

Redovisningsskyldigas redovisningar

Parti

- Aktuell redovisning
- Förhandsredovisning (frivillig)
- Specifikation av valkampanjens kostnader och finansiering
- Sammandrag av aktuella redovisningar
- Revisionsberättelse
- Bokslut och verksamhetsberättelse
- Redovisning av hur statsunderstöd använts (om partiet erhållit sådant stöd)

Partiförening

- Aktuell redovisning

Angiven i understödsbeslutet

- Aktuell redovisning
- Förhandsredovisning (frivillig)
- Specifikation av valkampanjens kostnader och finansiering
- Sammandrag av aktuella redovisningar
- Revisionsberättelse
- Bokslut och verksamhetsberättelse
- Redovisning av hur statsunderstöd använts

Partinära sammanslutning

- Aktuell redovisning
- Specifikation av de bidrag som sammanslutningen erhållit
- Revisionsberättelse
- Bokslut och verksamhetsberättelse

Figur 1: Redovisningsskyldiga och deras redovisningar enligt partilagen.

Aktuell redovisning

Enligt 8 c § i partilagen ska en redovisning av det bidragsbelopp som ett parti, en partiförening, en förening som nämns i bidragsbeslutet och en partinära sammanslutning har fått och uppgift om givarens namn lämnas till Statens revisionsverk. Redovisningen ska lämnas om värdet av ett enskilt bidrag eller värdet av flera prestationer som en och samma givare har gett i bidrag till partiet, partiföreningen eller den partinära sammanslutningen är minst 1 500 euro per kalenderår. Den aktuella redovisningen ska kompletteras alltid när värdet av ett bidrag från en och samma givare som har getts i form av nya prestationer efter det att redovisningen lämnats eller kompletterats överstiger 1 500 euro. Vid behov ska det således ges flera redovisningar av bidrag från en och samma givare. Detta innebär att redovisningen ska kompletteras alltid när följande gräns på 1 500 euro överskrids (t.ex. 3 001 euro, 4 502 euro osv.). Givarens rättshandlingsförmåga avgör vilka som är samma givare.

Revisionsverket tar inte emot och behandlar inte redovisningar av bidrag vars värde understiger 1 500 euro. När en redovisning kompletteras kan det redovisade bidragsbeloppet dock vara mindre än 1 500 euro.

En aktuell redovisning ska lämnas in den 15:e dagen i den kalendermånad som följer efter mottagandet av bidraget. Redovisningar som lämnas in därefter tas emot som försenade.

En aktuell redovisning ska lämnas in elektroniskt den 15:e dagen i den kalendermånad som följer efter mottagandet av bidraget.

Partiet sörjer för att de aktuella redovisningarna lämnas in. Partiet ska också se till att partiföreningarna och de partinära sammanslutningarna lämnar aktuella redovisningar av sina erhållna bidrag.

Redovisningarna förs in i det elektroniska redovisningsregister som revisionsverket förvaltar. Partierna kan ge sina partiföreningar och partinära sammanslutningar rätt att för egen del lämna in aktuella redovisningar. Då ansvarar partiet för att grunduppgifterna om partiföreningen förs in i redovisningsregistret. Det är dock partiets skyldighet att se till att redovisningarna lämnas in på det sätt som avses i partilagen.

Revisionsverket lägger in de partinära sammanslutningarna i informationssystemet på basis av de anmälningar som verket fått. Därefter kan en användare som enligt anmälan representerar den partinära sammanslutningen lämna aktuella redovisningar för sammanslutningen.

Alla aktuella redovisningar finns i elektronisk form på webbplatsen för revisionsverkets redovisningsregister. Var och en har rätt att få uppgifter om och kopior av redovisningarna.

Bokslutshandlingar för partiet och för den förening som nämns i understödsbeslutet

Tidigare skulle ett parti lämna in till revisionsverket följande gällande partiet och i understödsbeslutet nämnda föreningar som avses i 9 b § i partilagen: bokslut jämte bilagor, revisionsberättelse, specifikation av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen, redovisning av hur statsunderstödet har använts och uppgifter som ingår i de aktuella redovisningar som föreskrivs i 8 c § i partilagen.

9 d § i partilagen ändrades den 30 december 2015 (1688/2015) så att ett parti ska lämna in till Statens revisionsverk partiets och i understödsbeslutet avsedda föreningars revisionsberättelse, verksamhetsberättelse och balansbok samt redovisningar och uppgifter som avses i 9 a § 1 mom.

Kravet på att lämna in bokslutshandlingar gäller partiet och de sammanslutningar som nämns i beslutet om statsunderstöd. Övriga partiföreningar ska inte lämna in ovannämnda uppgifter till revisionsverket.

Ett parti ska lämna in till revisionsverket revisionsberättelse och bokslut jämte bilagor för partiet, och för de i understödsbeslutet avsedda föreningarna ifall sådant stöd erhållits, samt de redovisningar och uppgifter som avses i 9 a § 1 mom. i partilagen. Dessa omfattar redovisningen av hur statsunderstödet har använts, uppgifterna i de aktuella redovisningarna samt specifikationen av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen. Kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen ska enligt revisionsverkets föreskrift (361/41/2011) specificeras och lämnas på en av verket fastställd elektronisk blankett.

Partier och i understödsbeslutet nämnda föreningar lämnar in bokslutshandlingar till revisionsverket.

Enligt ändringen av 3 kap. 1 § i bokföringslagen den 30 december 2015 (1620/2015) ska en verksamhetsberättelse enligt 1 a § fogas till bokslutet, om den bokföringsskyldige är

1. ett publikt aktiebolag,
2. ett sådant andelslag eller privat aktiebolag som inte är ett mikroföretag eller ett småföretag, eller
3. ett företag av allmänt intresse.

Vid ändringen av bokföringslagen den 30 december 2015 slopades också kravet på att upprätta en balansbok i pappersform. Revisionsverket anser att hela bokslutet ska lämnas in till verket med stöd av partilagen även efter lagändringarna. I förekommande fall ska också en verksamhetsberättelse som tillsynsobjektet upprättat enligt sina stadgar lämnas in och publiceras i anslutning till bokslutet.

Bokslutet för partiet jämte bilagor, verksamhetsberättelse, revisionsberättelse, redovisning av hur statsunderstödet har använts samt uppgifterna i aktuella redovisningar ska lämnas till revisionsverket genom det elektroniska redovisningsregister som verket förvaltar i det allmänna datanätet.

Specifikationen av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen ska lämnas på den elektroniska redovisningsblanketten i samband med att valårets bokslut lämnas.

2011	Riksdagsval
2012	Presidentval och kommunalval
2014	Europaparlamentsval
2015	Riksdagsval
2017	Kommunalval
2018	Presidentval
2019	Riksdagsval och Europaparlamentsval
2021	Kommunalval

Figur 2: Inlämnade specifikationer av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen.

År 2020 hölls inga ordinarie riksomfattande val. Partifinansieringen för kommunalvalet 2021 granskas vid kommande granskningar.

Revisionsverket har publicerat de inlämnade uppgifterna i sitt redovisningsregister utan dröjsmål. Dokumenten publiceras i den form de har lämnats in till revisionsverket.

En partinära sammanslutning ska lämna in revisionsberättelse och bokslut jämte bilagor samt övriga erforderliga handlingar.

Bokslutshandlingar för partinära sammanslutningar

En partinära sammanslutning är en sammanslutning eller stiftelse samt en sådan till en sammanslutning eller stiftelse knuten fond som partiet med sammanslutningens eller stiftelsens samtycke anmäler till Statens revisionsverk som en partinära sammanslutning. 8 a § 1 mom. i partilagen ger endast partierna möjlighet att anmäla någon annan sammanslutning, stiftelse eller till sammanslutningen eller stiftelsen knuten fond med dennas samtycke som en partinära sammanslutning. Sålunda är det endast partier som införts i partiregistret som förvaltas av justitieministeriet som kan anmäla sammanslutningar, stiftelser och deras fonder som sina partinära sammanslutningar. En förening som inte finns i partiregistret kan inte heller ha sådana av föreningen anmälda partinära sammanslutningar som avses här.

Efter ändringen av 9 d § i partilagen den 30 december 2015 (1688/2015) ska en partinära sammanslutning lämna in till Statens revisionsverk sin revisionsberättelse, verksamhetsberättelse och balansbok samt en specifikation som avses i 9 a § 2 mom. och ett utlåtande som avses i 9 c § 3 mom. inom tre månader från det att sammanslutningens eller stiftelsens bokslut har fastställts. En sammanslutning eller stiftelse vars fond har anmälts vara en partinära sammanslutning ska lämna motsvarande handlingar inom tre månader från det att sammanslutningens eller stiftelsens bokslut har fastställts.

Uppgifterna om den partinära sammanslutningen lämnas till Statens revisionsverk elektroniskt via det redovisningsregister som verket förvaltar. Skyldigheten att lämna in bokslutshandlingar uppkommer från och med den räkenskapsperiod under vilken sammanslutningen anmälde till revisionsverket som en partinära sammanslutning.

Liike Nyt

Kristdemokraterna
VÄRDEFULL POLITIK FÖR DIG.

vänstern

Vihreät De Gröna
SAMLINGSPARTIET

2 Statens revisionsverks tillsyn över partifinansieringen

Med stöd av 9 e § i partilagen (10/1969) övervakar Statens revisionsverk att partier, partinära sammanslutningar och i understödsbeslutet avsedda föreningar (tillsynsobjekt) i sin verksamhet iakttar partilagens bestämmelser om bidrag, redovisning av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen samt utarbetande och inlämnande av anknyttande handlingar och uppgifter. Vid fullgörandet av denna uppgift kan verket granska tillsynsobjektets bokföring och medelsanvändning och vid behov uppmana tillsynsobjektet att fullgöra de skyldigheter som följer av denna lag.

Revisionsverket får vid vite förplikta tillsynsobjektet att fullgöra sin skyldighet, om handlingar eller uppgifter trots uppmaning från verket inte lämnas in, rättas eller kompletteras eller det inte visas att handlingarna eller uppgifterna är riktiga och tillräckliga och försummelsen enligt en helhetsbedömning är väsentlig. Vite utdöms av den vitesnämnd som avses i 15 § i lagen om Statens revisionsverk (676/2000).

Statens revisionsverk ska årligen lämna riksdagen en berättelse om sin tillsyn över iakttagandet av partilagen.

Genom att övervaka partilagen och publicera redovisningar baserade på den bidrar revisionsverket till att skapa förutsättningar för transparens i partifinansieringen så att partiernas bindningar kan bedömas i offentligheten och av medborgarna.

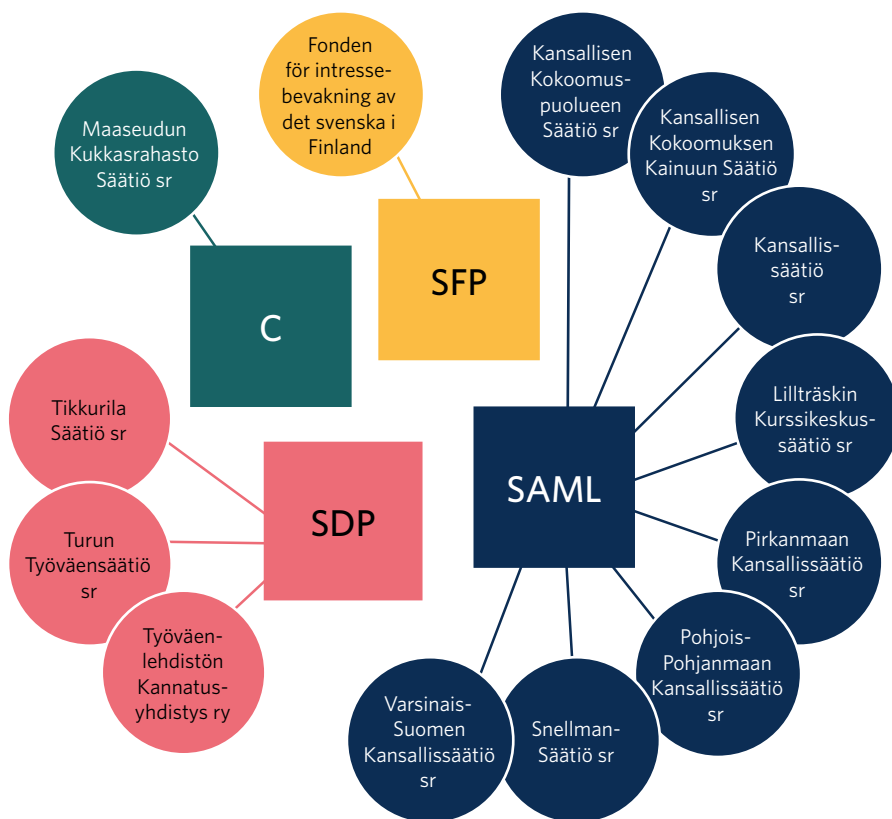
Den granskningsrätt som revisionsverket har enligt partilagen omfattar partier, sammanslutningar som nämns i understödsbeslutet och som avses i 9 § samt partinära sammanslutningar.

Under granskningsperioden var 22 partier införda i partiregistret. Nio av dessa var företrädda i riksdagen och berättigade till statsunderstöd. Dessutom finns det ett parti i riksdagen som inte får statsunderstöd.

De partier som fick statsunderstöd hade sammanlagt 108 distriktsorganisationer som övervakas och sju separata kvinnoorganisationer. I början av året fanns det 12 partinära sammanslutningar. I december 2021 meddelade Samlingspartiet r.p. att Pohjois-Pohjanmaan Kansallissäätiö sr är dess partinära sammanslutning och sålunda fanns det 13 partinära sammanslutningar i slutet av 2021. På basis av ägarskapet är en del av dem också koncerner.

Vitesnämnden kan utdöma vite.

Figur 3: Anmälda partinära sammanslutningar 2021

I revisionsverkets tillsyn över partilagen har målet för den långsiktiga planeringen varit att utföra en granskning hos alla tillsynsobjekt inom loppet av sex år räknat från tillsynsuppdragets början. I den långsiktiga planeringen ska revisionsverket beakta bokföringslagens (1336/1997) krav på förvaringstid för verifikat och effekten av valdistriktsförändringar.

Det långsiktiga granskningsmålet har uppnåtts och intervallerna för granskningarna av riksdagspartiernas distriktsorganisationer har blivit kortare. Vid följande granskningar förkortas granskningsintervallet ytterligare.

Nio partier har erhållit statsunderstöd, det vill säga partistöd.

2.1 Revisionsverkets åtgärder i tillsynen över partifinansieringen

I partilagen föreskrivs att revisionsverket kan ge föreskrifter om lämnande av aktuell redovisning (8 c §), specifikation av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen (9 b §) och inlämnande av bokslutshandlingar (9 d §).

Revisionsverket har med stöd av partilagen utfärdat följande bestämmelser och anvisningar:

- Statens revisionsverks föreskrift om lämnande av i 8 c § i partilagen avsedd aktuell redovisning (360/41/2010)
- Statens revisionsverks allmänna instruktion om lämnande av i 8 c § i partilagen avsedd aktuell redovisning (358/41/2010)
- Statens revisionsverks föreskrift om framläggande av specifikation av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen i enlighet med 9 b § i partilagen och lämnande av uppgifter i enlighet med 9 d § 1 mom. i partilagen (365/41/2016)
- Statens revisionsverks anvisning om specificering av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen samt lämnande av bokslutsuppgifter (367/41/2016)
- Statens revisionsverks föreskrift om lämnande av i 9 d § 2 mom. i partilagen avsedd partinära sammanslutnings bokslut och andra uppgifter till Statens revisionsverk (364/41/2016).

Föreskrifterna och anvisningarna har tillställts partierna. Anvisningen finns även i författningsdatabasen Finlex samt på webbplatsen www.vaalirahoitusvalvonta.fi, som förvaltas av revisionsverket.

Anvisningen om behandlingen av klagomålsärenden vid Statens revisionsverk (307/01/2014) upphävde och ersatte den 1 januari 2015 den motsvarande anvisningen som utfärdats tidigare (02/01/2014). Statens revisionsverks anvisning om anförande och behandling av klagomål (D/63/998.01/2021) utfärdades den 23 mars 2021 och trädde i kraft den 1 april 2021.

Revisionsverket sköter sedan 2010 rådgivningstjänsten för tillsynen över val- och partifinansiering. På webbplatsen har revisionsverket också ett avsnitt för rådgivning i tolkningsfrågor som gäller partilagen. Rådgivning har också getts per e-post. Frågor och svar som bedömts vara av mer allmän betydelse för styrning av tolkningen har lagts ut på webbplatsen.

För att sköta uppgifterna enligt valfinansieringslagen och partilagen har revisionsverket tillgång till ett informationssystem för mottagning och publicering både av redovisningar av valfinansieringen och redovisningar som föreskrivs i partilagen. I systemet kan redovisningen göras elektroniskt: efter identifiering kan anmälaren på egen hand publicera sin redovisning på valfinansieringstillsynens webbplats så att redovisningarna får ett enhetligt utseende. Redovisningar som lämnas till revisionsverket i pappersform eller per e-post införs utan dröjsmål i informationssystemet. Revisionsverket har strävat efter att de som lämnar uppgifterna ska föra in de uppgifter som föreskrivs i partilagen helt och hållet i det elektroniska redovisningsregistret.

Under 2021 utförde revisionsverket 52 granskningar av partifinansieringen. De utfördes av ledande redovisningsrevisor OFR Klaus Krokfors, ledande redovisningsrevisorerna Johanna Kormu och Pontus Londen och överrevisorerna Jonna Carlson och Hanna Surakka.

Figur 4: Processen för granskning av partifinansieringen.

2.2 Granskningsmål och tillämpade kriterier 2021

Målet för granskningarna av partifinansieringen 2021 var att säkerställa

- om tillsynsobjektens lagstadgade redovisningar ger bokföringsgrundade riktiga och tillräckliga uppgifter om partifinansieringen och iakttagandet av bidragsbegränsningarna i enlighet med bestämmelserna och utifrån tillsynsbehoven och
- om tillsynsobjektens bokföring är adekvat ur partilagens synpunkt och om de redovisningsskyldiga har iakttagit partilagens centrala bestämmelser om partifinansieringen och begränsningarna av den.

Granskningskriterierna fastställdes utifrån partilagen.

Eftersom Statens revisionsverk sedan ingången av 2016 också utövar tillsyn över statsunderstödet var målet dessutom att utreda förfarandena för överföring och användning av statsunderstöd.

År 2021 granskades 52 distriktsorganisationer för de riksdagspartier som fick statsunderstöd. Beroende på när den föregående granskningen inföll, gällde granskningen av distriktsorganisationerna perioden 1.9.2018–31.12.2020 eller 1.9.2017–31.12.2020. För en distriktsorganisation gällde granskningen tiden 1.9.2015–31.12.2020.

Granskningsobjekten underrättades i februari och granskningarna gjordes på hösten 2021 efter att det elektroniska materialet hade gått igenom. En del av granskningarna gjordes som lokala granskningar och en del med elektroniska hjälpmedel. Granskningen omfattade bokslut, verksamhetsberättelser och revisionsberättelser samt bokföringstransaktioner från den tidsperiod som granskningen gällde och som var väsentliga ur partilagens synvinkel, aktuella redovisningar, specifikationer av utgifter och valkampanjsfinansiering samt statsunderstödsredovisningar.

Granskningen var inriktad på följande:

- det allmänna ordnandet av tillsynsobjektets bokföring och betalningsrörelse samt kapitalförvaltning
- hur bidragsfinansieringen och kostnaderna specificerats i bokföringen ur partilagens synpunkt (t.ex. bankkonton, kassa och gåvobrev)
- iakttagandet av partilagens begränsningar av bidrag som längst under perioden 1.9.2015–31.12.2020.
- de aktuella redovisningarnas täckning utifrån bokföringen och granskning av redovisningarnas informationsinnehåll
- hur bidrag i annan form än pengar följs upp och beaktas i redovisningsförfarandet
- jämförelse av uppgifter i redovisningarna från ett parti och någon annan organisation
- hur ändamålsenliga uttalandena i revisionsberättelsen är ur partilagens synpunkt och vid behov genomgång av revisionens innehåll
- förfarandena för användning och överföring av statsunderstöd.

2.3 Begränsningar i tillsynen

När man tolkar resultaten av Statens revisionsverks tillsyn är det skäl att även observera de mest väsentliga begränsningarna med tanke på tillsynssystemet.

Det största hindret för insynen i partifinansieringen är att tillsynen inte omfattar alla partiföreningar. Med stöd av partilagen kan revisionsverket endast utöva tillsyn över partier, i understödsbeslutet avsedda föreningar och partinära sammanslutningar. Antalet tillsynsobjekt är cirka 150. Övriga partiföreningar omfattas inte av revisionsverkets tillsyn. Därmed hamnar större delen av partiföreningarna eller cirka 6 000 föreningar i praktiken utanför tillsynen. Tillsynen över dessa skulle också kräva betydande resurser, men till exempel det system för redovisning av stiftelsernas strukturerade bokslut som Patent- och registerstyrelsen har utvecklat skulle lämpa sig också för offentliggörande och analys av partiföreningarnas och andra föreningars bokslutsuppgifter.

Tillsyn över de cirka 6 000 partiföreningar som inte omfattades av granskningen skulle kräva mycket resurser.

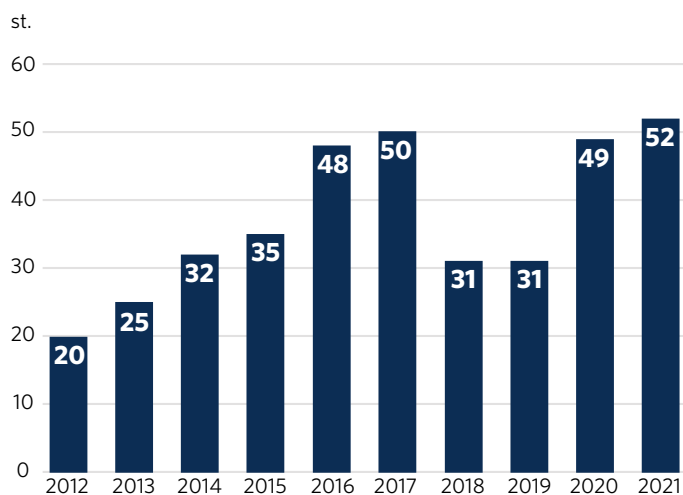

3 Redovisning av partifinansiering och redovisningsåtgärder

Statens revisionsverk har övervakat inlämningen av redovisningar och handlingar till sitt elektroniska redovisningsregister. Tillsynsobjekten har vid behov uppmanats att komplettera eller rätta redovisade uppgifter samt lämna in de handlingar som saknats.

Distriktsorganisationerna och deras partier underrättades om revisionerna i februari 2021. Därefter lämnade tillsynsobjekten in det begärda materialet till revisionsverket, som utförde granskningarna i enlighet med granskningsplanen hösten 2021.

Figur 5: Utveckling av antalet granskningar av partifinansieringen 2012-2021.

Utkast till responspromemorior över granskningarna skickades till tillsynsobjekten för kommentarer i november 2021. De slutliga responspromemoriorna skickades till tillsynsobjekten i december 2021. De riksdagspartier som får statsunderstöd delgavs också responspromemoriorna för de granskade distriktsorganisationerna inklusive utkastet till dessa. Kommentarer till responspromemoriorna skulle i nödvändiga delar lämnas till revisionsverket senast den 7 januari 2022. Den erhållna responsen gällde främst korrigeringar av teknisk karaktär och meddelanden av åtgärder som vidtagits efter utkastet till promemoria, och dessa har beaktats vid utarbetandet av denna berättelse.

3.1 Tillsynsobjektens bokförings- och bokslutsförfaranden

Revisionsverkets tillsynsuppgift har inte något direkt samband med de granskade sammanslutningarnas allmänna bokföringsarrangemang. Revisionsverket publicerar dock lagstadgat i sitt redovisningsregister de bokslut för partier och i statsunderstödsbeslutet nämnda partiföreningar som lämnats in till verket. Revisionsverket ska också övervaka att de redovisningsskyldiga upprättar de handlingar som nämns i partilagen och lämnar dem till revisionsverket. Revisionsverket kan framlägga observationer av rekommendationskaraktär om bokföringsarrangemang och bokslutsförfaranden.

I början av granskningen var avsikten att reda ut bokföringsarrangemangen uttryckligen med avseende på uppföljning av den externa finansieringen. I detta sammanhang utreddes hur tillförlitligt det faktiska beloppet av extern finansiering kan härledas från bokföringens kontoinformation.

I likhet med föregående granskningar visade det sig omöjligt att skapa en tillförlitlig helhetsbild av partifinansieringen om man bara utreder inkomstfinansieringen och intäkterna enligt bokslutet. De granskade partierna och andra sammanslutningar har många slags bokföringstransaktioner som aktören anser vara genomgångsposter. Det har dock varit relevant att utreda posternas innehåll utifrån det som avses med bidrag i partilagen.

Enligt partilagen ska inkomster från affärsverksamhet av permanent natur som bedrivs på den allmänna marknaden och på marknadsvillkor eller inkomster från placeringsverksamhet inte betraktas som bidrag. Bidrag är det inte heller då ett parti eller en partinära sammanslutning får prestationer som hänför sig till sedvanlig organisationsverksamhet eller förmögenhetsförvaltning och de prissätts enligt verkligt värde. I praktiken är det ändå mycket svårt att genom granskning i efterskott kontrollera att avtalsarrangemang mellan till exempel en partinära sammanslutning och partiet eller partiföreningen inte omfattar understöd.

Bokföringslagen möjliggör olika slags förfaranden för kreditering och rättelser som minskar kontonas nettovolym och som kan påverka vilka slutsatser man drar av bokslutet och därigenom jämförelserna av olika organisationer. I situationer då man undantagsvis förfarit på detta sätt går det inte att utifrån boksluten skapa en tillräcklig bild av det faktiska beloppet av partiernas externa finansiering.

Bokföringsskyldigheten gäller alla föreningar och stiftelser med stöd av 1 kap. 1 § i bokföringslagen (1336/1997). Enligt 2 kap. 4 § ska kontantbetalning utan dröjsmål noteras kronologiskt i bokföringen för varje dag. Efter författningsändringen den 30 december 2015 (1620/2015) ska kontantbetalningar noteras i bokföringen för varje dag. Övriga noteringar och de sammanställda noteringar i delbokföringarna som överförs till huvudbokföringen får göras månadsvis eller för någon annan motsvarande period, om det inte i någon annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den krävs kronologiskt mer exakta noteringar.

Enligt 2 kap. 9 § i bokföringslagen ska bokslut, bokföringar, verifikationer och annat bokföringsmaterial förvaras omsorgsfullt på ett sätt som uppfyller kraven i 7 § så att de utan ogrundat dröjsmål kan granskas av myndigheter och revisorer med utgångspunkt i Finland.

I några fall upptäcktes väsentliga brister i bokföringens aktualitet eller ordnande vid granskningstidpunkten. Även om den bokföringsskyldige endast skulle ha få verifikat och noteringar i huvudboken, bör tillsynsobjekten hålla sin bokföring så aktuell som möjligt. Detta är nödvändigt redan med anledning av det kumulativa uppföljningsbehovet av eventuella aktuella redovisningar och stödprestationer.

För tydlighetens skull uppmanades de som granskades att avsluta onödiga bankkonton och göra kontoplanen ändamålsenligare. Granskningsobjekten ombads också att vid behov specificera i sina konton och bokslut till exempel statsunderstöd och andra bidrag och publicera en mer informativ och transparent lång resultaträkning i stället för en kort resultaträkning.

En av de reviderade distriktsorganisationerna använde ett reserveringsförfarande som väsentligt minskade överskottsresultatet från 2020, då inga val hölls, genom att pengar överfördes till följande år i bokslutet. Förfarandet ger inte en korrekt bild av resultatet för räkenskapsperioden 2020, men distriktsorganisationens faktiska ekonomiska situation framgår av kassamedlen i balansräkningen.

Innehållet i och omfattningen av de inlämnade boksluten varierar. Att 9 a § 1 mom. i partilagen ger rum för tolkningar av hur de nya bokslutsskyldigheterna ska tillämpas framgick vid granskningen, såsom vid tidigare granskningar, genom att tillsynsobjekten har gjort olika tolkningar av vilka uppgifter de ska lägga fram i samband med bokslutet. Det har också förekommit varierande tolkningar av ändringarna i slutet av 2015 avseende skyldigheten att upprätta och lämna in verksamhetsberättelser. Revisionsverket har dock bett tillsynsobjekten att skicka sin verksamhetsberättelse om de har upprättat en sådan.

3.2 Tillsynsobjektens revisionsberättelser

Bestämmelserna i 9 c § i partilagen om ordnandet av revision trädde i kraft den 1 januari 2011. Bestämmelsen tillämpas på revision av partier som får statsunderstöd och i understödsbeslutet avsedda föreningar samt partinära sammanslutningar. Den tillämpas inte på partier som inte får statsunderstöd.

Brister har upptäckts i vissa tillsynsobjekts revisionsberättelser.

Enligt revisionslagen är alla föreningar inte skyldiga att välja en revisor. En del av de föreningar på vilka 9 c § i partilagen inte tillämpas kan välja en verksamhetsgranskare, som upprättar en verksamhetsgranskningsberättelse. I partilagen beaktas endast revisionsberättelser, inte val av verksamhetsgranskare eller verksamhetsgranskningsberättelser. Statens revisionsverk publicerar trots detta också verksamhetsgranskningsberättelser.

Enligt 9 c § i partilagen ska revisorn för ett parti som får statsunderstöd och en i understödsbeslutet avsedd förening vara auktoriserad revisor eller en motsvarande auktoriserad sammanslutning.

Revisorn uttalar sig i revisionsberättelsen förutom om vad som föreskrivits i revisionslagen, även om

1. huruvida statsunderstödet har använts och rapporterna om dess användning har utarbetats enligt bestämmelserna i partilagen och villkoren i understödsbeslutet och
2. huruvida bestämmelserna i partilagen om bidrag och begränsningar i fråga om bidraget samt om redovisning av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen har iakttagits.

Revisorn för en partinära sammanslutning och för en sådan sammanslutning eller stiftelse vars fond är en partinära sammanslutning ska, utöver det som föreskrivs i revisionslagen, uttala sig om huruvida bestämmelserna i partilagen om bidrag och begränsningar i fråga om bidrag har iakttagits i den partinära sammanslutningens verksamhet.

Enstaka revisionsberättelser varierade genom att det saknades uttalanden enligt 9 c § i partilagen. En del av de granskade hade både en revisionsberättelse och en verksamhetsgranskningsberättelse.

Trots att ändringen av bokföringslagen minskade kraven på att upprätta en verksamhetsberättelse ska revisorn enligt revisionslagen uttala sig i revisionsberättelsen om huruvida verksamhetsberättelsen och bokslutet är enhetliga. Om revisorn inte kan ge något uttalande ska revisorn meddela detta i revisionsberättelsen.

Vid granskningar av partifinansieringen har det framkommit fall där revisorn har korrigerat revisionsberättelsen. I sådana fall ska revisionsberättelsen dateras på nytt och aktören ska hantera den på samma sätt som den tidigare revisionsberättelsen. Om detta inte har gjorts har revisionsverket bett tillsynsobjektet att ombesörja det.

Målet med partilagen är att tillsynen över dess bestämmelser i väsentlig grad grundas på att partier som får statsunderstöd, deras partinära sammanslutningar samt partiernas distriktsorganisationer och kvinnoorganisationer utför egna revisioner. Partilagens särskilda bestämmelser om revision gäller inte partier som är utan statsunderstöd och inte heller partiavdelningar och partiernas lokalföreningar. Systemet för övervakning av partisammanslutningarna baserar sig således i stor utsträckning på att de väljer sakkunniga yrkesrevisorer och att dessa revisorer är förtroga med sin uppgift och tillhörande rapporteringskrav. Enligt revisionsverkets iakttagelser har detta ännu inte skett till alla delar eftersom brister har uppdagats i enskilda tillsynsobjekts revisionsberättelser. Till denna del fungerar övervakningssystemet alltså ännu inte helt på ändamålsenligt sätt.

Granskningarna av partifinansieringen fokuserade också på hur revisorerna tolkat kravet i 9 c § i partilagen att uttala sig om huruvida statsunderstödet har använts och rapporterna om dess användning har utarbetats enligt bestämmelserna i partilagen och villkoren i understödsbeslutet. I granskningarna observerades fall där revisorn hade lämnat sin revisionsberättelse innan kostnadsredovisningsblanketten för det aktuella årets statsunderstöd var tillgänglig eller åtminstone innan den hade lämnats till revisionsverket.

Av revisorernas rapporter framgår endast mycket sällan vilken period eller vilket år uttalandet om understödsredovisningen gäller. Därför rekommenderar revisionsverket att tillsynsobjekten behandlar redovisningen av föregående års statsunderstöd redan i samband med bokslutet och att revisorerna får tillgång till den redan innan revisionsberättelsen lämnas.

3.3 Inlämnande av tillsynsobjektens bokslutsuppgifter samt uppgifter om kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen

Enligt 3 kap. 6 § i bokföringslagen (1336/1997) ska bokslutet och verksamhetsberättelsen upprättas inom fyra månader från räkenskapsperiodens utgång. Enligt 9 d § i partilagen ska partiets bokslutshandlingar och de uppgifter som anges i partilagens 9 a § 1 mom. lämnas till revisionsverket inom tre månader från det att partiets bokslut har fastställts. Handlingar och uppgifter som gäller föreningar som avses i understödsbeslutet ska lämnas in inom en månad från det att föreningens bokslut har fastställts och handlingar som förutsätts av partinära sammanslutningar inom tre månader från det att bokslutet har fastställts.

I tillsynen har man observerat att alla partier inte har lämnat in sina bokslut. Detta beror på att boksluten inte har fastställts. För 2020 har sålunda bokslutsuppgifter som avses i partilagen samt uppgifter om kostnaderna för och finansiering av valkampanjen, med några få undantag, lämnats in till det elektroniska registret över redovisning av partifinansiering som förvaltas av Statens revisionsverk. En del uppgifter som ska lämnas till revisionsverket har förts in i systemet först under granskningen.

Specifikationen av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen bör kunna härledas från bokföringen och andra utredningar och kunna avstämmas mot dem. Noggrann dokumentering av motiveringarna till specifikationen underlättar också upprättandet av specifikationen och den senare verifieringen av uppgifterna. I praktiken varierade dock tillsynsobjektens sätt att dokumentera grunderna.

Alla bokslutsuppgifter som avses i partilagen har inte erhållits behändigt i elektronisk form som motsvarar originalhandlingen.

Till dem som ska lämna in bokslutet har revisionsverket vid behov skickat uppmaningar att lämna de bokslutsuppgifter som fattas och därefter vid behov följande brev för att höra de berörda:

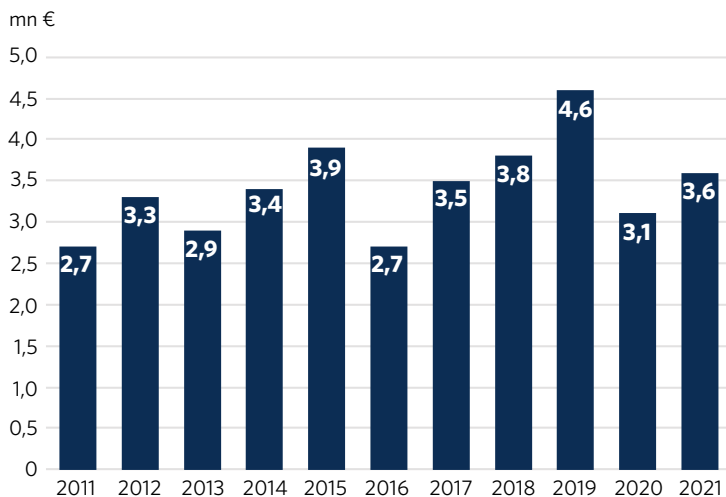
Tabell 1: Uppmaningar och höranden 2013–2021

År	Uppmaningar	Hörande per brev
2021	0	0
2020	0	0
2019	0	0
2018	0	0
2017	0	0
2016	2	0
2015	3	0
2014	4	2
2013	15	2

3.4 Aktuella redovisningar och komplettering av dem

Enligt 8 c § i partilagen ska en redovisning av det bidragsbelopp som ett parti, en partiförening och en partinära sammanslutning har fått och uppgift om givarens namn lämnas till Statens revisionsverk. Redovisningen ska lämnas om värdet av ett enskilt bidrag eller värdet av flera prestationer som en och samma givare har gett i bidrag till partiet, partiföreningen eller den partinära sammanslutningen är minst 1 500 euro per kalenderår. Den aktuella redovisningen ska kompletteras alltid när värdet av ett bidrag från en och samma givare som har getts i form av nya prestationer efter det att redovisningen lämnats eller kompletterats överstiger 1 500 euro. Vid behov ska det således ges flera redovisningar av bidrag från en och samma givare.

År 2021 uppgick de redovisade bidragsprestationerna till sammanlagt omkring 3,6 miljoner euro. De aktuella redovisningarna hänför sig också till tidigare år så att tilläggen till tidigare år som gjorts under 2021 har uppgått till cirka 0,7 miljoner euro. En ansevärd del av kompletteringarna är en följd av utförda granskningar av partifinansieringen. Av de aktuella redovisningarna som publicerats i registret framgår de kompletteringar som gjorts efter den tidsfrist som fastställs i partilagen.

Figur 6: Bidrag på minst 1 500 euro i registret över redovisning av partifinansiering (aktuella redovisningar) 2011–2021.

Enligt inlämnade aktuella redovisningar 2011–2021 uppgick bidragsprestationerna sammanlagt till över 37,5 miljoner euro. I granskningen observerades att merparten av de donationer som tillsynsobjekten fått har tagits upp i aktuella redovisningar av bidrag. I granskningen framkom emellertid också prestationer som avses i partilagen och som inte hade redovisats i systemet.

Berörda ombuds komplettera och korrigera sina aktuella redovisningar under granskningens gång. Vid jämförelser av bidragsprestationer mellan olika år bör man också beakta att inga ordinarie riksomfattande val förrättades 2013, 2016 och 2020.

Vissa typer av oredovisade prestationer ger utrymme för tolkning. Oftast är de sådana lagliga prestationer som avses i partilagen och som omfattas av redovisningsskyldighet i stället för att ingå i lagens särskilda uppräknings undantag från skyldigheten. Tillsynsobjekten betraktade vanligtvis dessa prestationer eller förmåner med penningvärde som genomgångsposter eller avtalsbaserade transaktioner. Till dem hör olika slags betalningar av annonser eller reklam samt så kallade kandidatavgifter och riksdagsledamotsavgifter. Ett parti tar dessutom ut en ersättning för kampanjkostnader av sina invalda ledamöter i Europaparlamentet. Beloppet av dessa avgifter och förfarandena för att ta ut dem varierar stort och samma personer kanske också betalar andra avgifter till aktören. Då kan den kumulativa redovisningsgränsen på 1 500 euro per år lätt överskridas. Det kan också vara fråga om avgifter som betalas helt eller delvis mot vederlag.

Eftersom det är svårt i praktiken att särskilja olika betalningar har revisionsverket tidigare rekommenderat att de redovisningsskyldiga gör aktuella redovisningar av samtliga prestationer från privatpersoner och deras stödgrupper. Alla partiföreningar har emellertid inte följt rekommendationen.

Eftersom det i 8 § i partilagen, i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av partilagen, lagen om kandidaters valfinansiering och lagen om penninginsamlingar (RP 6/2010 rd) och i bakgrundslitteraturen inte har konstaterats att genomfakturer av valreklam utgör ett undantag från bidrag, ska man i fortsättningen göra aktuella redovisningar även av de belopp på minst 1 500 euro som kandidaterna överfört till distriktsorganisationen.

Enligt 9 b § i partilagen (Uppgifter som ska redovisas om kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen) ska varje enskilt bidrag som tagits emot under kampanjperioden och dess givare redovisas separat, om bidragets värde är minst 1 500 euro. Dessa prestationer ska i fortsättningen beaktas som bidrag även i specifikationen av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen.

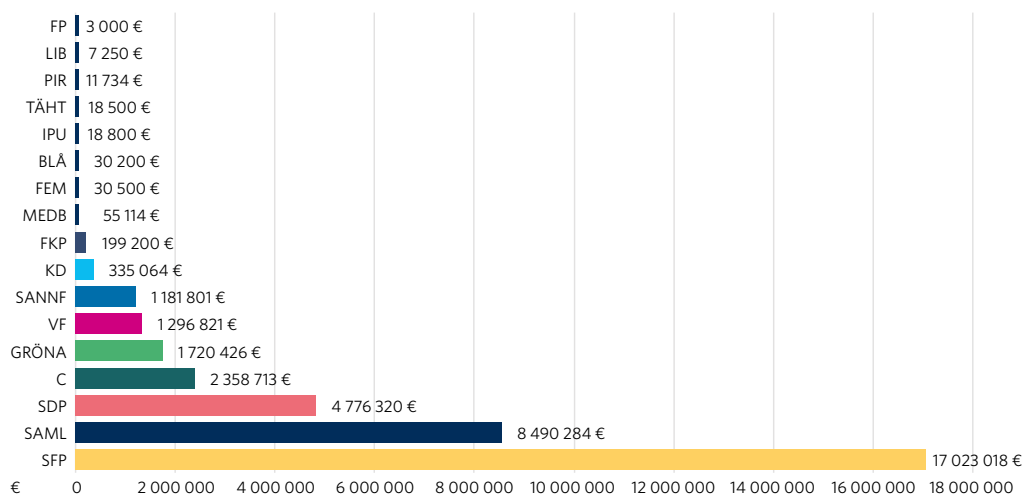
Partiernas distriktsorganisationer har liksom tidigare också fått studiebidrag som man inte har gjort aktuella redovisningar av. När det är fråga om en prestation som grundar sig på statens eller en kommuns budget behöver redovisningen inte göras. Man har dock observerat att studiebidragens ursprung inte har dokumenterats tillräckligt och därför har man vid granskningarna inte kunnat säkerställa huruvida prestationerna härstammar från statsbudgeten.

Enligt statsunderstödslagen kan statsunderstöd beviljas för att användas för att understöda en verksamhet eller ett projekt som genomförs av någon annan än understödstagaren och som fyller ändamålet enligt statsunderstödsbeslutet. Om statsunderstöd beviljas för ett sådant ändamål, ska statsunderstödsstagaren ingå ett avtal om statsunderstöds användning, övervakningen av dess användning och villkoren för dessa med den som genomför verksamheten eller projektet.

Det har inte ingåtts några avtal om studiebidrag med partiernas distriktsorganisationer och distriktsorganisationerna har inte heller varit medvetna om vilka beslut statsunderstödsmyndigheten har fattat i enlighet med 11 § i statsunderstödslagen om understödstagare som har vidarefördelat bidrag.

Revisionsverket har utrett studiecentralernas finansiering med undervisnings- och kulturministeriet, som beviljat finansieringen. Ministeriet har dock meddelat att det inte ändrar förfarandet för 2022.

Under granskningens gång lämnade partierna och deras distriktsorganisationer in flera nya aktuella redovisningar. En del av dessa var även betydande till sitt belopp. När bidraget i pengar eller i annan form är betydande kan det också bli aktuellt att anmäla en ny partinära sammanslutning till revisionsverket.

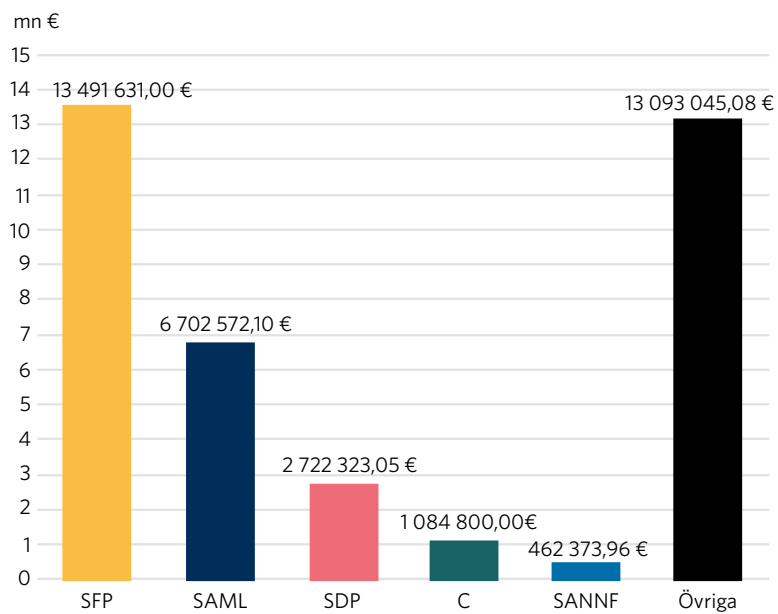

Figur 7: Stöd på minst 1 500 euro som redovisats till registret över redovisning av partifinansiering (aktuella redovisningar) enligt parti 2011-2021.

Under granskningen uppmanades tillsynsobjekten följa upp erhållna bidrag kumulativt för att de ska kunna iaktta redovisningsgränsen. Om en person under samma år debiteras ”kandidatavgift” och ”riksdagsledamotsavgifter” kan summan överskrida 1 500 euro, som är gränsen för inlämnande av aktuell redovisning.

Gränsen kan också överskridas om funktionärer i en redovisningsskyldig sammanslutning avstår från sina mötesarvoden som tillsammans med andra prestationer uppgår till minst 1 500 euro per år. När flera personer från samma organisation deltar i ett avgiftsbelagt evenemang kan summan av betalarens prestationer likaså överskrida redovisningsgränsen.

Enligt inlämnade aktuella redovisningar 2011-2021 uppgick beloppet av mottagna bidragsprestationer till sammanlagt 37,5 miljoner euro. Av dessa är andelen prestationer från partinära sammanslutningar cirka 24,7 miljoner euro, vilket är cirka 66 procent av det redovisade beloppet, med andra ord nästan två tredjedelar av den totala finansieringen.

Figur 8: Stöd på minst 1 500 euro från partinära sammanslutningar och andra parter (aktuella redovisningar 2011-2021)

Tabell 2: Bidrag från partinära sammanslutningar 2011-2021

Organisation	Bidragsbelopp
Svenska folkpartiet r.p.	13 491 631,00 €
Fonden för intressebevakning av det svenska i Finland	13 491 631,00 €
Samlingspartiet r.p.	6 702 572,10 €
Kansallisen Kokoomuspuolueen Säätiö sr	2 800 000,00 €
Kansallissäätiö sr	1 132 806,00 €
Kansallisen Kokoomuksen Kainuun Säätiö sr	1 104 781,00 €
Snellman-Säätiö sr	812 062,50 €
Varsinais-Suomen Kansallissäätiö sr	573 826,60 €
Pirkanmaan Kansallissäätiö sr	260 596,00 €
Lillträskin Kurssikeskussäätiö sr	18 500,00 €
Finlands Socialdemokratiska Parti r.p.	2 722 323,05 €
Työväenlehdistön Kannatusyhdistys ry	874 000,00 €
Turun Työväensäätiö sr	1 092 929,06 €
Tikkurila Säätiö sr	755 393,99 €
Centern i Finland r.p.	1 084 800,00 €
Maaseudun Kukkasrahasto Säätiö sr	1 084 800,00 €
Sannfinländarna r.p.	462 373,96 €
JRT-säätiö sr (Perussuomalaisten Tukisäätiö sr) *)	462 373,96 €

*) Redovisningen hänförs sig till juni 2018, och den lämnades för sent i april 2019. Stiftelsens ställning som partinära sammanslutning upphörde i juni 2018.

Tabell 2 och 3 visar läget vid utgången av 2021. Eftersom bidragsprestationer kan redovisas retroaktivt är det möjligt att bidragsbeloppen för 2021 har förändrats under början av 2022.

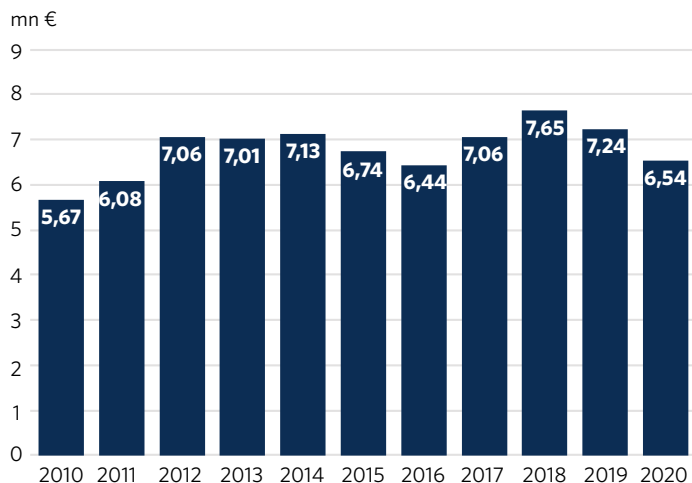
Enligt partilagen är det högsta bidragsbeloppet från andra än partinära sammanslutningar 30 000 euro per bidragsmottagare per kalenderår. Detta innebär att en och samma bidragsgivare kan ge flera olika aktörer högst 30 000 euro var under ett kalenderår.

Tabell 3: Bidrag från andra stiftelser än partinära sammanslutningar 2011–2021

Organisation	Bidragsbelopp
Stiftelsen för utbildning och kultur på svenska i Finland sr	990 000,00 €
Stiftelsen Tre Smeder sr	611 000,00 €
Yksityisyrittäjien Säätiö sr	330 000,00 €
Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne sr	206 000,00 €
Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton (TT) -säätiö sr	160 000,00 €
Avantisäätiö sr	92 200,00 €
Koillismaasäätiö sr	64 200,00 €
Salin-säätiö sr	61 000,00 €
Spartacus-säätiö sr	57 941,00 €
Maaseudun Säätiö sr	57 250,00 €
Imatrankoskenparrassäätiö sr	49 890,00 €
Pohjois-Pohjanmaan Kansallissäätiö sr	38 100,00 €
Satakunnan Kansallissäätiö sr	32 950,13 €
Kansan Sivistysrahasto sr	23 000,00 €
Keskisien Tukisäätiö sr	15 000,00 €
Maaseudun Yhteisvaliokunnan Säätiö sr	15 000,00 €
Naantalin Työväenyhdistyksen rekisteröity säätiö sr	11 000,00 €
Stiftelsen för det tvåspråkiga Finland sr	9 000,00 €
Kari Mattilan säätiö sr	3 500,00 €
Heinolan Sosialidemokraattisen Työväenyhdistyksen Säätiö sr	3 100,00 €
Yrjö Sirolan Säätiö sr	2 000,00 €

Pohjois-Pohjanmaan Kansallissäätiö sr anmäldes som en partinära sammanslutning till Samlingspartiet r.p. i december 2021.

Avgifter som tas ut på arvoden för kommunala förtroendeuppdrag är en kostnad för förvärvande av inkomst, som är avdragsgill i beskattningen. Trots att dessa avgifter inte behöver tas upp i aktuella redovisningar är deras ekonomiska betydelse på riksnivå ansevärd. Enligt uppgifter från Skatteförvaltningen uppgick de förtroendevaldas avdragsgilla avgifter 2010–2020 till 5,7–7,6 miljoner euro per år.

Figur 9: Avgift för förtroendevalda 2010–2020 (källa: Skatteförvaltningen)

Alla aktuella redovisningar som upprättats och kompletterats under granskningen har publicerats i redovisningsregistret på webbplatsen som förvaltas av revisionsverket. På den aktuella redovisningen anges om redovisningen har upprättats eller kompletterats efter den tidsfrist som avses i partilagen.

Bidragsprestationer mellan partier och deras distriktsorganisationer hade också redovisats i redovisningsregistret. Eftersom dess prestationer inte ska ingå i aktuella redovisningar har man strukit dem från registret för att de ackumulerade beloppen inte ska bli missvisande. Å andra sidan innehåller beloppen för ett kalenderår inte nödvändigtvis alla bidrag som erhållits under året, eftersom en aktuell redovisning endast behöver göras när det kumulativa beloppet når följande gräns på 1 500 euro. Därmed kan det hända att av bidrag på till exempel 1 500 euro och 300 euro från samma givare endast 1 500 euro visas i registret över redovisning av partifinansiering trots att beloppet för hela året är 1 800 euro.

Enligt aktuella redovisningar för 2021 är de bidragsgivare som gav mest bidrag (sammanslagt minst 30 000 euro) som väntat partinära sammanslutningar. Till de bidragsgivare som gav mest bidrag hör dock även stiftelser som inte har anmälts som partinära sammanslutningar, två fackorganisationer som har registrerats som föreningar och ett dödsbo. Samma aktör kan ge bidrag på över 30 000 euro om det fördelas på flera stödtagare och uppgår till högst 30 000 euro per år per stödtagare.

Tabell 4: De bidragsgivare som gav mest bidrag 2021

Organisation	Bidragsbelopp
Fonden för intressebevakning av det svenska i Finland	1 736 949,00 €
Kansallisen Kokoomuspuolueen Säätiö sr	200 000,00 €
Turun Työväensäätiö sr	197 893,62 €
Svenska litteratursällskapet i Finland rf *)	180 000,00 €
Kansallisen Kokoomuksen Kainuun Säätiö sr	131 535,00 €
Heli Hellevi Astala KP	126 781,95 €
Varsinais-Suomen Kansallissäätiö sr	94 000,00 €
Tikkurila Säätiö sr	92 000,00 €
Snellman-Säätiö sr	65 000,00 €
Stiftelsen Tre Smeder sr	64 000,00 €
Maaseudun Kukkasrahasto Säätiö sr	40 000,00 €
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry	32 000,00 €
Metalliliiton sos. dem. opintoyhdistys	30 000,00 €
Stiftelsen för utbildning och kultur på svenska i Finland sr	30 000,00 €
Svenska Kulturfonden i Björneborg, stiftad 19 7/10 19 av Hjalmar Widbom sr	30 000,00 €
Yksityisyrittäjien Säätiö sr	30 000,00 €

*) Föreningen har skött betalningsrörelsen för Stiftelsen för utbildning och kultur på svenska i Finland sr.

Tabell 4 och 5 visar läget vid utgången av 2021. Eftersom bidragsprestationer kan redovisas retroaktivt är det möjligt att bidragsbeloppen för 2021 har förändrats under början av 2022.

Tabell 5: De privatpersoner som gav mest bidrag 2021

Person	Bidragsbelopp	Person	Bidragsbelopp
Kari Emma	14 689,00 €	Juva Kati	4 620,00 €
Holopainen Mari	13 238,60 €	Vilkamaa Susanna	4 620,00 €
Ohisalo Maria	12 929,60 €	Yanar Ozan	4 530,00 €
Hiltunen Teemu	10 600,00 €	Niinistö Ville	4 500,00 €
Aarnio-Wihuri Antti	10 000,00 €	Vanhanen Reetta	4 489,00 €
Käkelä Risto	10 000,00 €	Pasanen Amanda	4 070,00 €
Metsälä Juha	10 000,00 €	Sinnemäki Anni	4 000,00 €
Paananen Elmar	10 000,00 €	Pitko Jenni	3 810,00 €
Riekinen Juha	10 000,00 €	Vuola Tapani	3 800,00 €
Salmela Heikki	10 000,00 €	Soinikoski Mirka	3 600,00 €
Vaiste Heikki	10 000,00 €	Niemi Johanna	3 598,00 €
Hautala Heidi	9 000,00 €	Hassi Satu	3 500,00 €
Vesikansa Sanna	8 458,00 €	Lindgren Minna	3 430,00 €
Söderholm Arno	7 191,00 €	Rantanen Tuomas	3 400,00 €
Harjanne Atte	7 050,00 €	Elo Tiina	3 150,00 €
Alanko-Kahiluoto Outi	6 430,00 €	Hopsu Inka	3 150,00 €
Mikkonen Krista	6 300,00 €	Hyrkkö Saara	3 150,00 €
Särelä Mikko	6 150,00 €	Koponen Noora	3 150,00 €
Huff Shawn	5 520,00 €	Petelius Pirkka-Pekka	3 150,00 €
Lammi Olli-Pekka	5 320,00 €	Sacres Pauliina	3 140,00 €
Kallasvuo Olli-Pekka	5 000,00 €	Moore Annica	3 130,00 €
Taipale Mikael	5 000,00 €	Tarkkila Heikki	3 090,00 €
Ylönen Tatu	5 000,00 €	Haavisto Pekka	3 000,00 €
Soininvaara Osmo	4 890,00 €	Lehtola Laura	3 000,00 €

Bidragen från privatpersoner har inte varit betydande. Av tabell 5 framgår att antalet privatpersoner som gett minst 3 000 euro 2021 exklusive dödsbon och självständiga yrkesutövare uppgick till cirka 50. I beloppen ingår också personernas egen valkampanjfinansiering och retroaktiva redovisningar som gjorts i januari 2022.

Mest bidrag (sammanlagt minst 30 000 euro) 2021 utöver fyra partier fick nio distriktsorganisationer, tre lokalorganisationer, tre ungdomsorganisationer, två partinära sammanslutningar och en kvinnoorganisation.

Tabell 6: De bidragstagare som fick mest bidrag 2021

Organisation	Bidragsbelopp
Svenska folkpartiet r.p.	1 736 949,00 €
Samlingspartiet r.p.	300 000,00 €
Varsinais-Suomen Vasemmistoliitto ry	146 781,95 €
Kainuun Kokoomus r.y.	131 535,00 €
Turun Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö ry	124 686,01 €
Tikkurilan Työväenyhdistys ry	92 000,00 €
Finlands Socialdemokratiska Parti r.p.	91 127,54 €
Svensk Ungdom, Svenska folkpartiets ungdomsorganisation r.f.	73 000,00 €
Kokoomuksen Nuorten Liitto ry	65 000,00 €
Gröna förbundet r.p.	63 089,02 €
Kokoomuksen Turun Aluejärjestö r.y.	55 000,00 €
Svenska folkpartiet i Helsingfors rf	55 000,00 €
Varsinais-Suomen Kansallissäätiö sr	50 000,00 €
Svenska Kvinnoförbundet rf	46 000,00 €
Suomen Keskustanuoret ry	40 000,00 €
Varsinais-Suomen Kokoomus ry	34 000,00 €
Finlands Svenska Socialdemokrater rf	32 000,00 €
Kansallisen Kokoomuspuolueen Säätiö sr	30 000,00 €
Svenska folkpartiet i Egentliga Finland rf	30 000,00 €
Svenska folkpartiet i Nyland r.f.	30 000,00 €
Svenska folkpartiet i Österbotten r.f.	30 000,00 €
Svenska folkpartiets Samkrets rf	30 000,00 €

De som använder redovisningsregistret kan själva skapa sammanfattande rapporter till exempel om de bidragsgivare som gav mest bidrag eller de som fått mest bidrag.

I granskningarna observerades att alla rekommendationer som getts i tidigare granskningar inte hade beaktats. På basis av granskningen hösten 2021 lämnades många retroaktiva aktuella redovisningar till redovisningsregistret. En del av dem är betydande. Trots att granskningsintervallet förkortas krävs det intensiv uppföljning av revisionsverket i efterhand för att säkerställa att redovisningsregistret är uppdaterat.

3.5 Iakttagande av begränsningarna i fråga om bidrag

I 8 b § i partilagen föreskrivs om begränsningar som gäller mottagande av bidrag. Revisionsverkets granskning avsåg också begränsningarna i fråga om mottagandet.

Ett parti, en partiförening och en partinära sammanslutning får inte ta emot bidrag från givare som inte kan klarläggas. Detta gäller dock inte bidrag som erhållits genom sedvanligt insamlingsarbete.

Ett parti, en partiförening och en partinära sammanslutning får inte från en och samma givare ta emot bidrag till ett värde som överstiger 30 000 euro per kalenderår. Detta gäller dock inte bidrag till partiet eller en partiförening från en partinära sammanslutning och inte heller bidrag som getts genom testamente.

Ett parti, en partiförening och en partinära sammanslutning får ta emot utländska bidrag bara från enskilda och från sådana internationella sammanslutningar och stiftelser som företräder partiets ideologiska hållning.

Ett parti, en partiförening och en partinära sammanslutning får inte ta emot bidrag från staten, kommuner, samkommuner, statliga eller kommunala affärsverk, offentligrättsliga föreningar, inrättningar eller stiftelser eller från bolag som staten eller en kommun har bestämmande inflytande i på det sätt som avses i 1 kap. 5 § i bokföringslagen. Detta gäller dock inte användning av lokaler och sedvanlig gästfrihet.

Ett parti och en partiförening ska se till att det av sådan avgiftsbelagd reklam som ingår i valkampanjen eller är avsedd att stödja den framgår vem som betalar reklamen. Namnet på en enskild person får dock inte uppges utan dennes uttryckliga samtycke, om värdet av den reklam som personen betalat för är mindre än 1 500 euro.

Enligt 8 b § i partilagen får utländska bidrag tas emot bara från enskilda personer och från sådana internationella sammanslutningar och stiftelser som företräder partiets ideologiska hållning. Utländska bidrag kan åtminstone till en del betraktas som förbjudna bidrag eftersom partilagen inte innehåller undantag för bidrag från internationella organisationer.

I granskningen framkom ett fall där en distriktsorganisations skuld hade efterskänkts. På basis av granskningen gjorde distriktsorganisationen en aktuell redovisning av bidraget som erhållits på detta sätt.

Inga testamenten eller aktiedonationer som var betydelsefulla med tanke på partifinansieringen observerades under granskningsperioden. Våren 2021 fick dock en distriktsorganisation en betydande testamentsdonation på basis av vilken tre aktuella redovisningar gjordes.

I granskningarna 2021 framkom ett fall där över 30 000 euro hade tagits emot från samma aktör under kalenderåret 2018. Aktören var inte en partinära sammanslutning. Distriktsorganisationen i fråga har kompletterat sin aktuella redovisning för 2018 till denna del. För övrigt framkom inga nya fall, där gränsen på 30 000 euro per kalenderår för bidrag från andra än av partinära sammanslutningar som redovisats av partiet skulle ha överskridits. Prestationer eller medel utanför bokföringen observerades inte heller.

I granskningen konstaterades ett enskilt bidrag från en samkommun, som stred mot 8 b § i partilagen. Bidragsprestationen returnerades till bidragsgivaren under granskningen.

Volymen av bidragsprestationer som redovisas under granskningen har ökat. Såsom konstaterats ovan visar granskningen att redovisningsskyldiga fått bidrag, för vilka aktuella redovisningar inte har lämnats in. Utöver bidrag från partinära sammanslutningar handlar det exempelvis om betalningar av reklam. Utifrån granskningen har de redovisningsskyldiga lämnat nya eller korrigerade aktuella redovisningar som delvis tillrättalagt situationen.

Enligt 8 § 2 mom. 1 punkten i partilagen betraktas sedvanligt frivilligarbete inte som bidrag. Gränserna för sedvanligt frivilligarbete ger utrymme för tolkning, men frågan är av betydelse vid bedömning av när sedvanligt frivilligarbete i stället blir ett bidrag i annan form än pengar. Enligt 8 § 2 mom. 6 punkten betraktas som bidrag inte heller understöd som baserar sig på lag, statsbudgeten eller en kommuns budget.

I tillsynen över partifinansieringen har det tidigare observerats fyra donationer i den virtuella valutan Bitcoin där givaren inte har uttryckts i klartext. Det hade dock gjorts aktuella redovisningar om dem och donatorns namn lades till i efterhand. År 2021 har inga nya donationer i virtuell valuta redovisats i registret över redovisning av partifinansiering.

4 Förfarandena för överföring och användning av statsunderstöd

År 2020 beviljade statsrådet statsunderstöd enligt 9 § i partilagen till registrerade föreningar som var upptagna i partiregistret. Understöd beviljades till ett belopp av cirka 35,5 miljoner euro och föreningen kunde använda understödet för offentlig verksamhet enligt dess stadgar och allmänna program. Från och med 2016 kombineras stödet för politisk verksamhet och för partiets informationsverksamhet och kommunikation i understödsbeslutet. Revisionsverket anser att sammanslagningen av två separata beslut till ett statsunderstödsbeslut för partierna har förenhetligt upprättandet av kostnadsredovisningar och underlättat tillsynen över användningen av statsunderstöden.

Tabell 7: Statsunderstöd till partierna 2020

Parti	Återstående belopp 31.12.2019 enl. redovisn.	Beviljat 2020	Överförs	Återstående belopp 31.12.2020 enl. redovisn.
SAML	0 €	6 770 650,00 €	2 881 981,00 €	0 €
RN	20 853,24 €	178 175,00 €	18 990,55 €	37 313,37 €
SANNF	1 543 382,93 € *)	6 948 825,00 €	1 015 299,98 €	3 348 718,42 €
SFP	0 €	1 603 575,00 €	376 000,00 €	0 €
C	74 990,86 €	5 523 425,00 €	2 202 429,07 €	672 182,16 €
KD	0 €	890 875,00 €	144 772,08 €	104 509,99 €
SDP	0 €	7 127 000,00 €	2 560 701,00 €	174 664,17 €
VF	0 €	2 850 800,00 €	616 626,57 €	769 793,79 €
GRÖNA	0 €	3 563 500,00 €	517 684,81 €	126 934,05 €
Totalt	1 639 227,03 €	35 456 825,00 €	10 334 395,06 €	5 234 115,95 €

*) Redovisningen har korrigerats.

År 2020 ökades statsunderstödet från 29,4 miljoner euro till 35,5 miljoner euro. Ökningen var cirka 6,1 miljoner euro och en del av statsunderstödet användes inte, utan cirka 5,2 miljoner euro överfördes till följande år. Detta förklaras dels av coronapandemin och dels av att det inte hölls något ordinarie val 2020.

Enligt villkoren i understödsbeslutet ska partiet när understöd används för något annat ändamål än egen verksamhet ingå ett avtal enligt 7 § 2 mom. i statsunderstödslagen om användning av understödet, övervakning av användningen och villkoren för detta med sammanslutningar (inkl. distrikts- och kvinnoorganisationer) eller stiftelser som använder understödet.

Enligt statsunderstödsbeslutet ska fem procent av understödet användas för politisk verksamhet för kvinnor och likaså fem procent för verksamheten i partiernas distriktsorganisationer. Kristdemokraterna i Finland r.p. har enligt sin redovisning använt mindre än fem procent för politisk verksamhet för kvinnor, men enligt uppgifter från partiet överfördes inte hela andelen till kvinnoorganisationen under 2020 på grund av coronasituationen.

Vänsterförbundet r.p. har enligt sin redovisning av statsunderstödet använt mindre än fem procent till distriktsorganisationernas verksamhet. I beloppet ingår dock inte de personalkostnader för distriktsorganisationernas verksamhetsledare som partiet betalar.

Enligt sina redovisningar har Samlingspartiet r.p. och Centern i Finland r.p. använt exakt fem procent av sitt statsunderstöd för kvinnors politiska verksamhet 2020. Rörelse Nu r.p. har använt exakt fem procent av sitt understöd för sin distriktsverksamhet.

I samband med granskningarna av partifinansieringen har det tidigare observerats att partierna har mycket olika avtalsförfaranden och att en del partier saknar avtal helt och hållet. Rapportering om avtalsförfarandena ingick första gången i berättelsen om tillsynen över partifinansieringen 2016. Statsunderstödsavtal har senare upprättats och förnyats och de har också ingåtts med lokalföreningar.

Enligt 9 § 1 mom. i partilagen kan en del av understödet till ett parti anvisas för stödjande av någon annan förenings verksamhet. Enligt understödsvillkoren i beslutet om statsunderstöd 2019 kan avtal om användning av statsunderstödet dock också ingås med stiftelser eller andra sammanslutningar. Partierna har ingått avtal om statsunderstöd med föreningar, men även med aktiebolag och andelslag i mediebranschen, och enligt tillsynsobjektens bokföring har statsunderstöd även överförts till dessa.

Enligt statsrådets redogörelse av den 25 september 2017 saknar partilagen närmare bestämmelser om användningen av det understöd som beviljas. Därmed tillämpas 7 § 2 mom. i stadsunderstödslagen, som tar upp avtalsförfaranden med andra understödstagare. Statsrådets kansli ansåg att understödsvillkoret är förenligt med statsunderstödslagen och inte föranleder ytterligare åtgärder.

Enligt revisionsverkets uppfattning har understödsbeslutet utvidgat partilagens begränsning av användningsändamålet för statsunderstöd genom att möjliggöra överföring av understöd till aktiebolag eller stiftelser. Partilagen är en speciallag medan statsunderstödslagen och dess allmänna bestämmelser tillämpas sekundärt. Eftersom understödstagarna ändå följt understödsvillkoren finns det enligt revisionsverkets bedömning i nuläget inga absoluta förutsättningar för återkrav av understödet.

Det borde finnas en närmare koppling mellan partilagen och understödsvillkoren. Överföring av understöd till aktiebolag kan också ha betydelse med avseende på företagsstöd och mervärdesbeskattning. I svårtolkade situationer är det också rekommendabelt att partier använder annan finansiering än statsunderstöd för bidrag till aktiebolag och stiftelser.

Enligt beslutet om statsunderstöd 2020 ska fem procent av ett partis beviljade understöd användas för verksamheten i dess distriktsorganisationer och understödet överförs till dem under samma år som stödet beviljas.

Enligt revisionsverkets uppfattning ska terminologin i statsunderstödsbeslutet förtydligas så att det blir entydigt för alla hur understödet får användas och fördelas vidare och för att göra redovisningarna av statsunderstöd jämförbara.

Vid granskningen och tillsynen upptäcktes också att partiernas och distriktsorganisationernas redovisningar av statsunderstöd inte stämde överens till alla delar. Revisionsverket har uppmanat de berörda att korrigera redovisningarna så att de blir enhetliga och i likhet med föregående år har korrigeringar också skett under granskningens gång. Brister har också upptäckts i uppföljningen av återstående statsunderstöd från föregående år.

Revisionsverket har dessutom fäst uppmärksamhet vid att bara de parter som nämns i beslutet om statsunderstöd är redovisningsskyldiga i det offentliga redovisningsregistret för partifinansiering. Detta är inte ändamålsenligt eftersom understöd kan ha anvisats för fler föreningar än de som nämns i beslutet.

Granskningarna av partifinansieringen fokuserades på tolkningsfrågor i understödsvillkoren och brister i avtalsförfarandena gällande statsunderstöd. I granskningarna har det också rekommenderats att avtalen ingås årligen för att informationen i avtalet ska vara aktuell. Avtalen har uppdaterats i enlighet med detta.

Statsrådet har tillsatt en parlamentarisk valarbetsgrupp för mandatperioden 20.2.2020–31.5.2021. Syftet med arbetsgruppen är att utreda behoven att utveckla vallagen, partilagen och valfinansieringslagen samt vid behov lagstiftningen som gäller annan politisk verksamhet och göra nödvändiga förändringsförslag. Arbetsgruppens mandatperiod förlängdes till den 31 december 2021.

Bilaga: Granskningar av partifinansieringen 2021

Granskade organisationer	Granskningsdatum
Helsingin Kokoomus ry	2.9.2021
Helsingin Vasemmistoliitto ry	2.9.2021
Helsingin Vihreät ry	9.9.2021
Hämeen Kokoomus ry	28.10.2021
Hämeen Sosialidemokraatit ry	28.10.2021
Hämeen Vasemmistoliitto ry	27.10.2021
Hämeen Vihreät ry	27.10.2021
Kaakkois-Suomen Kokoomus ry	18.8.2021
Kaakkois-Suomen Sosialidemokraatit ry	30.8.2021
Kaakkois-Suomen Vihreät ry	19.8.2021
Keskustan Etelä-Hämeen piiri ry	29.10.2021
Keskustan Helsingin piiri ry	9.9.2021
Keskustan Karjalan piiri ry	19.8.2021
Keskustan Kymenlaakson piiri ry	18.8.2021
Keskustan Pirkanmaan piiri ry	20.10.2021
Keskustan Pohjois-Karjalan piiri ry	20.10.2021
Keskustan Päijät-Hämeen piiri ry	22.9.2021
Keskustan Uudenmaan piiri ry	15.9.2021
Keskustan Varsinais-Suomen piiri ry	13.10.2021
Perussuomalaisten Hämeen piiri ry	14.10.2021
Perussuomalaisten Pirkanmaan piiri ry	14.10.2021
Perussuomalaisten Pohjois-Karjalan piiri ry	25.8.2021
Perussuomalaisten Uudenmaan piiri ry	15.9.2021
Perussuomalaisten Varsinais-Suomen piiri ry	13.10.2021
Pirkanmaan Kokoomus ry	20.10.2021
Pirkanmaan Sosialidemokraattinen piirijärjestö ry	21.10.2021
Pirkanmaan Vasemmistoliitto ry	8.9.2021
Pirkanmaan Vihreät ry	21.10.2021

Granskade organisationer	Granskningsdatum
Pohjanmaan Vasemmisto ry	20.10.2021
Savo-Karjalan Kokoomus ry	16.9.2021
Savo-Karjalan Sosialidemokraatit ry	25.8.2021
Savo-Karjalan Vasemmisto ry	16.9.2021
Savo-Karjalan Vihreät ry	26.8.2021
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Helsingin piiri ry	16.9.2021
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Hämeen piiri ry	6.10.2021
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Kymen piiri ry	6.10.2021
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Pirkanmaan piiri ry	8.9.2021
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Pohjanmaan piiri ry (förra Etelä-Pohjanmaan piiri ry)	20.10.2021
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Pohjois-Karjalan piiri ry	20.10.2021
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Uudenmaan piiri ry	16.9.2021
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Varsinais-Suomen piiri ry	13.10.2021
Svenska folkpartiet i Egentliga Finland rf	13.10.2021
Svenska folkpartiet i Helsingfors rf	21.10.2021
Svenska folkpartiet i Nyland r.f.	21.10.2021
Uudenmaan Kokoomus ry	22.9.2021
Uudenmaan Sosialidemokraatit ry	22.9.2021
Uudenmaan Vasemmistoliitto ry	23.9.2021
Uudenmaan Vihreät ry	23.9.2021
Varsinais-Suomen Kokoomus ry	13.10.2021
Varsinais-Suomen Sosialidemokraattinen Piiri ry	13.10.2021
Varsinais-Suomen Vasemmistoliitto ry	14.10.2021
Varsinais-Suomen Vihreät ry	14.10.2021

STATENS REVISIONSVERK
PORKALAGATAN 1, PB 1119, 00101 HELSINGFORS

tel. 09 4321 | www.vtv.fi | @VTV_fi